והלכתא אידי ואידי ברותחין. תימה דתניא בתוספתא דע"ז הסכין והשפוד והאסכלא מלבנן באור ובפרק קמא דחולין (דף ח: ושם) אמר כגון שלבנה באור אלמא צריך ליבון ותירץ ר"ת דאמר בירושלמי דמיירי בסכינים חרוכים שצולין בהם בשר דומיא דשפוד וכן ההוא דחולין ועוד יש לחלק בין התירא בלע ובין איסורא בלע [א] כדמחלק רב אשי בשילהי מסכת ע"ז והא דמצריך להו רב אשי הכא ליבון מחמיר על עצמו היה:

התורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם דכתיב ביה ישבר. וא"ת מיפוק ליה דחזינן להו דמידייתי והיינו אחר הגעלה דאי לפני הגעלה אאר כלים נמי מידייתי וי"ל דלעולם מיירי קודם הגעלה וכמו שפ"ה בע"ז (דף לד.) דמידייתי בחוץ וכיון דמידייתי מבחוץ בלעי טפי וא"ת והלא יוצא מידי דופיו ע"י כבשונות דזבחים בפ' דם חטאת (דף לו. ושם) פריך וליהדריניהו לכבשונות ואמאי קדירות במקדש ישברו ומשני לפי שאין כבשונות בירושלים הא יש כבשונות שרו בחזרה לכבשונות וכן נעיל אמר (אבל) קדירה לא דלמא חיים עלה הא לאו הכי שרי קדירות בהיסק מבפנים וכן אמר אי מלית גומרי שפיר דמי ואורא"ת דזה לא חשיב יוצא מידי דופיו דכיון שהסיקו נעשה ככלי חדש שכן דרך כלי חרס כשעושין אותו נותנו אותו בכבשן להסיקו [ב] וא"ת והיכי מייתי ראיה מדכתיב ישבר דילמא גזירת הכתוב הוא דאפי' תלאו באויר התנור בעי התם [ג] רבא בר חמא אי קפיד רחמנא אבישול בלא בלוע או לא [ד] וי"ל [ה] דלכלי נחושת מועיל שטיפה ומריקה אפילו בבישול ובלוע א"כ מה שהקפיד בכלי חרס אבישול בלא בלוע היינו לפי שעשאו כבישול וכבלוע ולר"ת יש להקשות תנור שנטמא אמאי חולקין לשלשה כיון דחשיב כאחד [ו] [א] ליעבד ליה היסק ותו לא וגראה לרשב"א [ז] דמיירי בקדרה שאין דרכה להסיק כשמחזירין אותה לכבשונות אז פיים חדשות בלא לכאן אבל תנור כל שעה ושעה מסיקו מבפנים ולאו כפיים חדשות דמי ולריך שבירה:

בלחריות

[ח] אין טשין את התנור באליה ואם טש כל הפת כולה אסורה עד שיסיק את התנור הא הוסק התנור מיהא שרי תיובתא דרבא בר אהילאי תיובתא אמר ליה רבינא לרב אשי וכי מאחר דאיתותב רבא בר אהילאי אמאי קאמר רב קדירות בפסח ישברו אמר ליה התם תנור של מתכת הכא בקדיר' של חרס ואיבעית אימא הא והא בשל חרס זה הסיקן מבפנים וזה הסיקן מבחוץ וכי תימא ה"נ ליעבד ליה הסקה מבפנים [ב] חיים עליה משום דפקעה הלכך האי [ג] בוכיא הסיקו מבחוץ הוא ואסור ואי מלייה גומרי שפיר דמי א"ל רבינא לרב אשי הני סכיני [ד] בפסחא היכי עבדינן להו אמר ליה לדידי חדתא קא עבדינן אמר ליה תינח מר דאפשר ליה דלא אפשר ליה מאי אמר ליה אנא כעין חדתא קאמינא קתייהו בטינא ופרזלייהו בנורא והדר מעיילנא לקתייהו ברותחין [ד] והלכתא אידי ואידי ברותחין ובכלי ראשון אמר רב הונא בריה דרב יהושע עץ פרור מגעילו ברותחין ובכלי ראשון קסבר כבולעו כך פולטו [ג] בעו מיניה [ה] מאמימר הני מאני דקוניא מהו לאישתמושי בהו בפסחא ירוקא לא תיבעי לך דודאי אסירי כי תיבעי לך אוכמי וחיורי מאי והיכא דאית בהו קרטופני לא תיבעי לך דודאי אסירי כי תיבעי לך דשיעי מאי א"ל [ה] חזינא להו דמידייתי אלמא בלעי ואסירי [ו] והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם ומאי שנא [ז] לענין נסך דדריש מרימר [ח] מאני דקוניא בין אוכמא בין חיורי ובין ירוקי שרי וכי תימא יין נסך דרבנן חמץ דאורייתא [ד] [ט] כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון אמר ליה זה תשמישו על ידי חמין וזה תשמישו על ידי צונן אמר רבא בר אבא אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל [ט] כל הכלים שנשתמשו בהן חמץ בצונן משתמש בהן מצה חוץ מן בית שאור הואיל שחימוצו קשה אמר רב אשי [ח] ובית חרוסת כבית שאור שחימוצו קשה דמי אמר רבא [ט] הני אגני דמחוזא הואיל ותדירי למילש בהו חמירא ומשהו בהו חמירא כבית שאור שחימוצו קשה דמי פשיטא מהו דתימא כיון דרויחא שליט בהו אוירא ולא בלעי קמ"ל: **מתני'** [ט] נכרי שהלוה את ישראל על חמצו אחר הפסח מותר בהנאה [ב] וישראל שהלוה את נכרי על חמצו אחר הפסח אסור בהנאה: **גמ'** איתמר בעל חוב אביי אמר למפרע הוא גובה ורבא אמר מכאן ולהבא הוא גובה כל היכא דאקדיש לוה וזבין לוה כולי עלמא לא פליגי דאתי מלוה וטריף ואתי יוס פלוני גבה מנכסי והגיע זמן ולא פרע: **אביי אמר למפרע הוא גובה.** גבייתו שגבה עכשיו איגלאי מילתא דמשעה שהלוהו עמדו נכסיו הללו בחזקתו: **ורבא אמר.** אין בחזקתו אלא מיכן ולהבא ולקמיה מפרש למאי נפקא מינה: **כל היכא דאקדיש לוה.** נכסיו בתוך הזמן: **או זבין לוה.** מוכרן לאחרים: **כולי עלמא לא פליגי.** אפילו לרבא דאמר עד עכשיו היו ברשות לוה מולה הוא דאין מכירתו לאחרים מכירה ואין הקדישו הקדש שהרי ממושכנין הן למלוה ואף על גב שהן שלו אינן ברשותו ורחמנא אמר (ויקרא כז) **ואיש כי יקדיש את ביתו קדש מה ביתו ברשותו אף כל ברשותו** [בב"מ ו.]: **דאתי מלוה וטריף.** מן הלקוחות בחנם: ואתי

עטין. לשון טח: **מאחר דאיתותב רבא בר אהילאי.** ושמעינן דהיסק מועיל לכלי חרס קדירות בפסח אמאי ישברו יסיקם ויתלבנו: **ת"ל.** רב מוקים ליה לההוא דקתני עד שיוסק דמשמע הא הוסק שרי בתנור של מתכת אבל של חרס התורה העידה עליו שאינו יוצא מידי דופיו לעולם: **חיים עליהו.** ואי שרית ליה על ידי היסקן פניס מורה היתירא וסמיך אהיסקן בחוץ: **בוכיא.** כלי שהוא מרעפים שקורין טייל"ס ואופין ומטגנין בו ככר: **לדידי חדתא עבדא.** לצורכי עושין סכינים חדשים: **למר אפשר ליה.** שהרי עשיר אתה: **קפייהו בטינא.** להגן עליהם שלא ישרפם האור: **והלבתא.** לא לריך לאותבינהו בנורא אלא פרזלייהו כי קתייהו נמי סגי להו בהגעל' ברותחין: **עץ פרור.** שמגיסין בו הקדרה: **לבולעו לך פולטו.** כבולעו מתוך כלי ראשון כך פולטו בכלי ראשון: **קוניא.** פלומי"ר בלע"ז ושל חרס הוא וטוח באבר: **ירוקי.** עשויין מקרקע שחופרים ממנה לריף אלו"ס בלע"ז והוא עז ובולע לעולם: ה"ג **ירוקי לא היבעי לך דודאי אסירי דמלרפי ובלעי.** דמלרפי לריף: **קרטופני.** בקעיס: **כי היבעי לך דשיעי.** שהן חלקים: **דמידייתי.** פולטין המשקין מדופנן החיצון ובלע"ז טולשטלט"ש וכיון דמידייתי ודאי בלעי והואיל ובלעי שוב אינן פולטין שהתורה העידה על כלי חרס שכיון שבלע אינו יוצא מידי דופיו לעולם שהרי בכלי עץ ומתכות כתב לך ישטף תעבירו באש[ו] ומורק ושוטף[ו] אבל בכלי חרס ישבר[ו]: חמץ תשמישו ע"י חמין כל השנה אבל יין נסך לא נשתמש בו אלא לזמן: **כיפ חרוסת.** כלי שנותנין בו חומץ וכל דבר שיש לו קיהוי ורגילין ליתן בו קמח ועשוי לטבל בו בשר כל ימות השנה והקמח מתחמץ מחמת הקיהוי ולשון חרוסת קיהוי לייגירו"ש בלע"ז: **בית שאור.** כלי שהאשה שורה ומנחת בו את השאור ונותנתו בעיסה ופעמים שהוא שוהה שם בלילה: **אגני.** עריבות מיי"ן: **מתני' נכרי שהלוה את ישראל.** מעות על חמצו קודם הפסח ועבר עליו הפסח מותר בהנאה. ולקמיה [לא.] בגמרא מוקי לה כשהרהינו אלו בביתו ושוהה אצל הנכרי כל ימות הפסח דכיון דמטא זמניה ולא פרעיה ומחוסר גובייא נמי לא הוה שהרי אלו נתון ליגלגי מילתא למפרע דמשעה שהרהינו אלו הוה דידיה: **ישראל שהלוה את הנכרי בו'.** נמי כיון דהרהינו אלו ומטא זמניה ולא פרעי' מהיא שעתא דאוחפיה קם ליה ברשותיה: **גמ' בעל חוב.** המלוה את חבירו ושיעבד לו נכסיו שאם לא אפרע לך עד

מלורת

[א] [מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל' כב טוש"ע י"ד סימן לז סעיף ב]:

עג ב מיי' פ"ה מהל' מו"מ הל' כב טוש"ע א"מ סי' תנא ס"א:

ג [מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב]:

עד ד מיי' פ"ה מהל' מו"מ הל' כד סמג לאוין עח טוש"ע א"מ סי' תנא סעיף ג:

עה ה מיי' שם הל' כה טוש"ע שם סעיף כג:

עו ו מיי' פי"ל מהל' מאכלות אסורות הל' יט סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קלה סעיף ו:

עז ז ח מיי' פ"ה מהל' ממן הל' כא סמג לאוין עח טוש"ע א"מ סי' תנא סעיף כב:

עח ט מיי' שם טוש"ע סעיף יח:

עט י מיי' פ"ל מהלכות ממן הל' ה טוש"ע א"מ סי' תמא ס"א:

פ כ שם סעיף ב:

מוסף רש"י

טשין. טמין (ב"מ צא.). **הני מאני דקוניא.** כלי חרס שמספין עליהם עופרת שקורין פלומבלי"ר בלע"ז (כתובות קז:) כלי חרס מצופה באבר (ע"ז לג:). **ירוקא לא תיבעי לך.** דמשום דמלרף, שיש בו קרקע מחפורת של לריף ובלעי טפי (שם). **וחיורי.** לפי שהעופרת מחליקה את החרס ואינו מניחו לבלוע, אבל הירוקים מעורב לריף שקורין אלו"ס בתוך העופרת והוא עז ומחלחל את החרס ובולע, וכאן אמרינן במס' ע"ז (שם) דמלרפי ובלעי (כתובות קז:). **קרטופני.** בקעיס וסדקים (ע"ז שם). **דמידייתי.** מזיעין דפיהם מבחוץ ממחמת בליעותן (שם לד:). **והתורה העידה על כלי חרס.** דכתיב ישבר, דאין לו טהרה אלא שבירה (שם). **זה תשמישו על ידי חמין.** לענין חמץ נשתמשו כל ימות השנה חמין ובלעי טפי (שם).

רבינו חננאל

ואקשינן לרב נמי נסקינהו להני קדירות מבפנים ויבשל בהו. ומשני תנור היינו דרך תשמישו לאסוקי מבפנים, אבל קדירות דלאו היינו אורחייהו, ואי אמרת ליה לאסוקינהו מבפנים חאיס עלייהו, חאיש דלמא פקעי ולא עבידי, הלכך גורינן בהו. **פירוש בוביא.** כגון טגן של חרס שאופין עליו עוגות. **אי מלייה גחלים וארתחיה שפיר דמי למיפא עליה מצה. ואסקינא** הסכינין וידותיהן מגעילן ברותחין בכלי ראשון. **פירוש,** ביורה מלאה מים רותחין, והיא על גבי כירה רותחת. וכן עץ פרור, והוא התרווד שמנער בו הקדרות רותחות. דקיימא לן כבולען כך פולטן, כשם שבליעתן ברותחין כך פליטתן ברותחין. **ואסיקנא הני מאני דקוניא.** פירוש כלי חרס מטליין שנשתמש בהן גוי אפילו בשאר ימות השנה אסירי לאשתמושי בהו ישראל, בין אוכמי בין חיוארי, וכל שכן ירוקי. ולא תימא הני דאית בהו קרטופני, כגון סדקין, אלא אע"ג דשיעי, כיון דמדייתי, כשמשתמשין בהן נעשים ב) כשחורין, משחל שחלי. כלומר אסירי להשתמש בהן כל ימות השנה וכל שכן בפסח. אבל הני מאני דקוניא דאשתמשו בהו גוים ביין נסך שרו. כדדרש מרימר דשרו ואע"ג דחמץ דאורייתא ויין נסך דרבנן וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, חמץ בפסח תשמישו בחמין, הלכך לעולם אסור, אבל יין נסך תשמישו בצונן ג) ובהרתחה סגי להו. **אמר רב זביד הלכתא משמיה דשמואל כל הכלים של חרש שנשתמשו בהן בצונן** משתמש בהן בפסח, חוץ מבית שאור, והוא כלי חרש שמצניעין בו שאור, מפני שחימוצו קשה ונבלע כח החימוץ בכלי. ובית חרוסת דינו כדין בית שאור דאסור. **אמר רבא אגאני** דמשהו בהו חמירא אע"ג דרויחי ושליט בהו אוירא כבית שאור דמי ואסירי. ולא שרינן מאני דקוניא אלא החדשים, וכל שכן כלי חרס אחרים דלא שרו אלא חדשים. [וקימ"ל דלא שרו בפסח אלא בכלי חרס חדשים]. **מתני' נכרי שהלוה את ישראל על חמצו לאחר הפסח מותר בהנאה.** אוקימנה בשהרהינו אצלו להאי חמץ אצל הגוי, וקבע לו זמן קודם הפסח. דכיון דעבר הזמן קנייה הגוי ונעשה כחמצו של גוי. **איתמר בעל חוב,** אביי אמר למפרע הוא גובה, מעות ההלואה, ואם מכר המלוה או הקדיש נכסיו של לוה והגיע הזמן ולא פרעו נתברר כי מאותה העת של מלוה היה ומה שעשה מאותה העת עשוי. ורבא אמר מכאן ולהבא הוא גובה, ומה שהקדיש או מכר המלוה לא עשה כלום מאותו העת שהקדיש לא היו שלו. הלא תראה שאלו היה לו ללוה מעות היה משלקו למלוה במעות, ולא היה יכול לומר לו הקרקע הוא קנוי (לו) [לי], ונמצא כי עכשיו קנה הנכסים. אבל אם מכר הלוה הכל מודים דאתי מלוה וטריף, ואי אקדיש לוה אתי מלוה ופריק להנהו נכסי, דתנן בערכין פ"ו מוסיף עוד דינו ופורה

הגהות הב"ח

(א) גמ' הני סכיני דפיסחא: (ב) שם בנו מיניה ממריימר הני מאני דקוניא: (ג) שם בלעי ואסיקי מ"ט התורה העידה: (ד) שם ממן דאוייתא והא כל דתקון:

גליון הש"ם

גמ' אין טשין. ועי' ב"ב קי ע"א תוד"ה נשוט:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה התורה העידה כו' כיון דחשיב כאחד. נ"מ מלא כאחד וכ"ב ל"ל כאחד וכ"ל דחשיב ע"י היסקן כללי אחר וכ"ה בתוס' זבחים לו ע"א כ"ה בשאלתות פ' מטות סי' קלז וכ"ה בפרישה בי"ד סי' מ"ו, ג) ע"ז לג: כתובות קז:, ד) [ע"ז לג.], ה) [לקמן לט: קטן: יומא לא. יבמות יא. גיטין סד: סה. ע"ז לד. בכורות נד.], ו) [במדבר לא], ז) [ויקרא ז], ח) שם לאיתא רמי, ט) כיון דלבלי מהר"ם, י) י"ג דדווקא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' דא הני סכיני דפיסחא: (ב) שם בנו מיניה ממריימר הני מאני דקוניא: (ג) שם בלעי ואסיקי מ"ט התורה העידה: (ד) שם ממן דאוייתא והא כל דתקון:

גליון הש"ם

גמ' אין טשין. ועי' ב"ב קי ע"א תוד"ה נשוט:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה התורה העידה כו' כיון דחשיב כאחד. נ"מ מלא כאחד וכ"ב ל"ל כאחד וכ"ל דחשיב ע"י היסקן כללי אחר וכ"ה בתוס' זבחים לו ע"א כ"ה בשאלתות פ' מטות סי' קלז וכ"ה בפרישה בי"ד סי' מ"ו,

הגהות מהר"י לנדא

[ג] תוס' ד"ה התורה העידה וכו' כיון דחשיב כאחד. ל"ל כיון דחשיב כחדש:

לעזי רש"י

טיולי"ש. רעפים.
פלומי"ר. לצפות בעופרת.
אלו"ם. אלום.
טרשטדט"ש
[טרישטריש"ט]. נוטף, מבעבע.
אייגירו"ש [איגרו"ם]. חמיצות.
מיי"ן. עֲרֻבות (משארות, ארגזים ללוש בהם את הבצק).

מוסף תוספות

א. [ואף] דכי פליט, איסורא פליט, לא חמיר איסורו, שכשנעשה [איסור] לא הוה איסור בעיניה, שבתוך דופני הכלי היה בלוע ומעולם לא הוכר איסורו. לש"י ע"ז עו. ב. ומיהו במקדש אית להו תקנתא בהכי אבל לדידן לא דחייס עלייהו דלמא פקע. ר"ן על הרי"ף. ג. ואי טעמא משום בליעה מאי קא בעי רמי בר חמא. תוס' הלא"ש.

רבינו חננאל (המשך)

את הנכסים האלו. ומקשינן ומי אמר **רבא הכי,** והאמרי' ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות, וזקפן עליו במלוה ומת ראובן, ואתא בעל חוב למטרף משמעון, ופייסיה שמעון בזוזי, דינא הוא דלימרו בני ראובן לשמעון אנן מטלטלי שבק אבון גבך, כלומר האי מלוה ולא תימא הני דאית בהו קרטופני, כגון סדקין, אלא אע"ג דשיעי, כיון דמדייתי, כשמשתמשין בהן נעשים ב) כשחורין, משחל שחלי. כלומר אסירי להשתמש בהן כל ימות השנה וכל שכן בפסח. אבל הני מאני דקוניא דאשתמשו בהו גוים ביין נסך שרו. כדדרש מרימר דשרו ואע"ג דחמץ דאורייתא ויין נסך דרבנן וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון, חמץ בפסח תשמישו בחמין, הלכך לעולם אסור, אבל יין נסך תשמישו בצונן ג) ובהרתחה סגי להו. **אמר רב זביד הלכתא משמיה דשמואל כל הכלים של חרש שנשתמשו בהן בצונן** משתמש בהן בפסח, חוץ מבית שאור, והוא כלי חרש שמצניעין בו שאור, מפני שחימוצו קשה ונבלע כח החימוץ בכלי. ובית חרוסת דינו כדין בית שאור דאסור. **אמר רבא אגאני** דמשהו בהו חמירא אע"ג דרויחי ושליט בהו אוירא כבית שאור דמי ואסירי. ולא שרינן מאני דקוניא אלא החדשים, וכל שכן כלי חרס אחרים דלא שרו אלא חדשים. [וקימ"ל דלא שרו בפסח אלא בכלי חרס חדשים]. **מתני' נכרי שהלוה את ישראל על חמצו לאחר הפסח מותר בהנאה.** אוקימנה בשהרהינו אצלו להאי חמץ אצל הגוי, וקבע לו זמן קודם הפסח. דכיון דעבר הזמן קנייה הגוי ונעשה כחמצו של גוי. **איתמר בעל חוב,** אביי אמר למפרע הוא גובה, מעות ההלואה, ואם מכר המלוה או הקדיש נכסיו של לוה והגיע הזמן ולא פרעו נתברר כי מאותה העת של מלוה היה ומה שעשה מאותה העת עשוי. ורבא אמר מכאן ולהבא הוא גובה, ומה שהקדיש או מכר המלוה לא עשה כלום מאותו העת שהקדיש לא היו שלו. הלא תראה שאלו היה לו ללוה מעות היה משלקו למלוה במעות, ולא היה יכול לומר לו הקרקע הוא קנוי (לו) [לי], ונמצא כי עכשיו קנה הנכסים. אבל אם מכר הלוה הכל מודים דאתי מלוה וטריף, ואי אקדיש לוה אתי מלוה ופריק להנהו נכסי, דתנן בערכין פ"ו מוסיף עוד דינו ופורה חמצו של ישראל הוא.

ב) תיבות אלו משוללי הבנה ואולי לל"ל פי' כמו משחילין (בגיליה דף לה) ומשחל שחלי (ביומא דף עמ) כל"ל. ג) נראה דמפרש דמיירי בכלים שמנסיקין לקיום והוליא כן מהא דאמר רבא בע"ז דף עד ע"ב נעוה אלמתמו ויותר נראה דע"ס יש כאן ול"ל ובהרתחה סגי להו ועי' היטב בב"י יו"ד סי' קל"ה וסי' קל"ח ודו"ק.